

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Архангай аймгийн Ихтамир сумын ЗДТГ-ын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: АРА-2025/44/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас:
www.open.audit.mn

Архангай аймаг
2025 он

Дарга, Тэргүүлэх аудитор Т.Байгалмаа
Утас: 7033-3141

Цахим хаяг: Baigalmaat@audit.gov.mn
Аудитын менежер Д.Нэргүйбаатар

Утас: 7033-2860

Цахим хаяг: Nerguibaatar@audit.gov.mn

Ахлах аудитор Г.Цог-Эрдэнэ

Утас: 99210906

Цахим хаяг: Tsogerdeneg@audit.gov.mn

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

АРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн захиргааны ордон, А корпус, 2 дугаар баг,
Эрдэнэбулган сум, Архангай аймаг, 65139,
Утас/Факс: (976) 7033 3141,
Цахим шуудан: arkhangai@audit.gov.mn

2025. 02. 20 № 29
танай _____-ны № _____-т

АРХАНГАЙ АЙМГИЙН ИХТАМИР СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН
ДАРГА Д.НЯМЖАРГАЛ ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Архангай аймгийн Ихтамир сумын ЗДТГ-ын 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Архангай аймгийн Ихтамир сумын ЗДТГ-ын 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Тайлант онд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжүүлсэн Ихтамир сумын ЗДТГ-ын барилгын их засварыг 498,271.3 мянган төгрөгөөр бүртгэж санхүүгийн тайланд тусгаж тайлагнасан байна. Их засварын ажлыг барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах улсын комиссын 2024 оны 06 дугаар сарын 20-ны өдрийн ББАОКД-2024/13 дугаар актаар байнгын ашиглалтад хүлээн авч ашиглаж эхэлжээ.

Аудитын гол асуудал

Тус байгууллага нь орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага хөтөлбөрийн хүрээнд үндсэн үйл ажиллагааны зардал, ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал бусад, орон нутгийн нөөц хөрөнгө, байгаль орчин нөхөн сэргээх, хамгаалах, гамшгаас хамгаалах сургалт, сурталчилгаа, улсын баяр наадам гэсэн 6 арга хэмжээг хэрэгжүүлэх 1,278,862.2 мянган төгрөгийн санхүүжилт авч гүйцэтгэлээр 1,198,032.8 мянган төгрөгийг зарцуулж 80,829.4 мянган төгрөгийг орон нутгийн төсөвт буцаан төвлөрүүлсэн байна. Төсвийн үлдэгдэл нь байгаль орчныг хамгаалах нөхөн сэргээх зардлын зарим арга хэмжээ хэрэгжээгүйгээс шалтгаалсан байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Тус байгууллага нь 2024 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 5 үндсэн зорилтын хүрээнд 100 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, 78 арга хэмжээг 100 хувь, 12 арга хэмжээг 43 хувь, 10 арга хэмжээг үнэлэх боломжгүй, дэвшүүлсэн зорилт, төлөвлөсөн арга хэмжээний хэрэгжилтийг сумын Засаг даргаас 90 хувьтай үнэлсэн байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

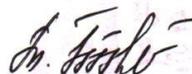
Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Т.БАЙГАЛМАА

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Данс	Балансын зүйл	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
I	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	31,896,000.00	55,936,000.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	12,396,000.00	12,396,000.00
351	Түүхий эд материал	970,000.00	970,000.00
3511	Тусгай зориулалттай материал	970,000.00	970,000.00
354	Хангамжийн материал	11,426,000.00	11,426,000.00
3542	Аж ахуйн материал	11,246,000.00	11,246,000.00
3547	Бусад хангамжийн материал	180,000.00	180,000.00
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	19,500,000.00	43,540,000.00
361	Барааны нөөц	19,500,000.00	43,540,000.00
II	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	3,986,716,942.54	4,260,407,767.41
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	3,986,716,942.54	4,260,407,767.41
392	Биет хөрөнгө	3,941,837,109.09	4,215,812,933.96
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,338,823,395.37	1,640,341,992.37
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-132,359,917.39	-142,572,884.20
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	290,778,653.96	316,853,771.96
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-82,752,838.75	-94,652,104.78
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	241,123,286.95	278,632,609.28
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-81,167,288.59	-67,876,592.73
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	114,744,987.85	127,394,837.85
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-62,584,572.78	-64,327,148.55
39209	Зам, гүүрний байгууламж	1,795,727,682.00	1,795,727,682.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	-121,756,845.74	-151,656,473.78
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	892,630,530.37	920,576,330.37
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-321,735,479.16	-342,994,600.83
39217	Ном	365,515.00	365,515.00
393	Биет бус хөрөнгө	44,879,833.45	44,594,833.45
39301	Программ хангамж	5,800,000.00	5,800,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-784,166.55	-1,069,166.55
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	39,864,000.00	39,864,000.00
III	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	4,018,612,942.54	4,316,343,767.41
V	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	4,018,612,942.54	4,316,343,767.41
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	4,018,612,942.54	4,316,343,767.41
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	625,606,035.17	625,606,035.17
512	Хуримтлагдсан үр дүн	2,726,612,908.69	3,024,343,733.56
5121	Өмнөх үеийн үр дүн	2,726,612,908.69	2,726,612,908.69
5122	Тайлант үеийн үр дүн		297,730,824.87
513	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	666,393,998.68	666,393,998.68
VI	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	4,018,612,942.54	4,316,343,767.41

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Данс	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,324,714,314.00	1,667,299,989.93
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	254,266,476.00	346,204,476.93
120	Нийтлэг татварын бус орлого	254,266,476.00	346,204,476.93
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого		105,000.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	182,766,476.00	291,099,476.93

Архангай аймгийн Ихтамир сумын ЗДТГ-ын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	71,500,000.00	55,000,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,070,447,838.00	1,321,095,513.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	12,597,938.00	42,353,313.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		12,050,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХерөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	861,200.00	11,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	11,736,738.00	2,803,313.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		16,500,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,057,849,900.00	1,278,742,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,057,849,900.00	1,278,742,200.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,368,338,551.37	1,369,569,165.06
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,368,338,551.37	1,369,569,165.06
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,279,332,945.62	1,189,091,000.96
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	419,365,160.69	661,538,576.27
210101	Үндсэн цалин	282,992,057.90	410,978,716.31
210102	Нэмэгдэл	106,398,037.19	241,380,478.56
210104	Урамшуулал	29,975,065.60	9,179,381.40
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	51,304,897.00	82,502,200.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	34,311,297.00	56,021,600.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,248,400.00	6,620,200.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,398,700.00	5,296,100.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	849,700.00	1,324,000.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	8,496,800.00	13,240,300.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	15,463,887.58	21,265,599.63
210301	Гэрэл, цахилгаан	6,619,848.58	11,462,490.23
210302	Түлш, халаалт	8,844,039.00	9,803,109.40
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	109,308,440.00	48,692,600.00
210401	Бичиг хэрэг	5,138,640.00	5,400,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	24,000,000.00	12,800,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,192,200.00	6,393,000.00
210404	Ном, хэвлэл	338,000.00	299,600.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	20,931,400.00	22,300,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	623,200.00	1,500,000.00
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	52,085,000.00	
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	31,929,300.00	20,560,250.00
210604	Урсгал засвар	31,929,300.00	20,560,250.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,802,000.00	14,670,500.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,802,000.00	14,670,500.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	268,770,116.98	64,348,710.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	268,453,858.98	63,701,185.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	44,000.00	38,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	186,000.00	375,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	26,258.00	165,000.00

210807	Газрын төлбөр	60,000.00	69,525.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	377,389,143.37	275,512,565.06
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	88,587,392.00	190,033,383.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,170,000.00	890,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	287,631,751.37	84,589,182.06
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	89,005,605.75	180,478,164.10
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	17,084,840.00	99,648,709.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	6,309,300.00	35,405,800.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг		49,255,578.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	10,775,540.00	14,987,331.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	71,920,765.75	80,829,455.10
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	71,920,765.75	80,829,455.10
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	-43,624,237.37	297,730,824.87
V	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	-43,624,237.37	297,730,824.87

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Данс	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	1,070,447,838.00	1,321,200,513.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО		105,000.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого		105,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого		105,000.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,070,447,838.00	1,321,095,513.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	12,597,938.00	42,353,313.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		12,050,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилалдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	861,200.00	11,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	11,736,738.00	2,803,313.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		16,500,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,057,849,900.00	1,278,742,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,057,849,900.00	1,278,742,200.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	1,028,621,800.00	1,254,019,983.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,028,621,800.00	1,254,019,983.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	939,616,194.25	1,073,541,818.90
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	419,365,160.69	661,538,576.27
210101	Үндсэн цалин	282,992,057.90	410,978,716.31
210102	Нэмэгдэл	106,398,037.19	241,380,478.56
210104	Урамшуулал	29,975,065.60	9,179,381.40
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	51,304,897.00	82,502,200.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	34,311,297.00	56,021,600.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,248,400.00	6,620,200.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,398,700.00	5,296,100.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	849,700.00	1,324,000.00

Архангай аймгийн Ихтамир сумын ЗДТГ-ын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210205	Эрүүл мэндийн даатгал	8,496,800.00	13,240,300.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	15,463,887.58	21,265,599.63
210301	Гэрэл, цахилгаан	6,619,848.58	11,462,490.23
210302	Түлш, халаалт	8,844,039.00	9,803,109.40
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	57,224,200.00	48,692,600.00
210401	Бичиг хэрэг	5,139,400.00	5,400,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	24,000,000.00	12,800,000.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,192,200.00	6,393,000.00
210404	Ном, хэвлэл	338,000.00	299,600.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	20,931,400.00	22,300,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	623,200.00	1,500,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	31,929,300.00	20,461,250.00
210604	Урсгал засвар	31,929,300.00	20,461,250.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,802,000.00	14,670,500.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,802,000.00	14,670,500.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	268,770,116.98	67,713,823.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	268,453,858.98	67,066,298.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	44,000.00	38,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	186,000.00	375,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	26,258.00	165,000.00
210807	Газрын төлбөр	60,000.00	69,525.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	89,756,632.00	156,697,270.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	88,586,632.00	155,807,270.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,170,000.00	890,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	89,005,605.75	180,478,164.10
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	17,084,840.00	99,648,709.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	6,309,300.00	35,405,800.00
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг		49,255,578.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	10,775,540.00	14,987,331.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	71,920,765.75	80,829,455.10
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	71,920,765.75	80,829,455.10
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	41,826,038.00	67,180,530.00
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	41,826,038.00	67,180,530.00
	Дотоод эх үүсвэрээр	41,826,038.00	67,180,530.00
223001	Бусад хөрөнгө	41,826,038.00	67,180,530.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	-41,826,038.00	-67,180,530.00
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)		
31	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
31	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Д/Д	Үзүүлэлт	Засгийн газрын сан	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан үр дүн	ЗГ-н хувь оролцооны дүн
1	2024 оны 01-р сарын 01-нээрх үлдэгдэл	625,606,035.17	666,393,998.68	2,726,612,908.69	4,018,612,942.54
6	Тайлант үеийн үр дүн			297,730,824.87	297,730,824.87
7	2024 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	625,606,035.17	666,393,998.68	3,024,343,733.56	4,316,343,767.41

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Д/Д	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү дүн	Хувь
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,278,862,200.00	1,198,017,744.90	80,844,455.10	93.68
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,278,862,200.00	1,198,017,744.90	80,844,455.10	93.68
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,177,954,400.00	1,098,369,035.90	79,585,364.10	93.24
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	662,017,300.00	661,538,576.27	478,723.73	99.93
210101	Үндсэн цалин	662,017,300.00	410,978,716.31	251,038,583.69	62.08
210102	Нэмэгдэл		241,380,478.56	-241,380,478.56	
210104	Урамшуулал		9,179,381.40	-9,179,381.40	
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	82,502,200.00	82,502,200.00		100.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	56,021,600.00	56,021,600.00		100.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	6,620,200.00	6,620,200.00		100.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,296,100.00	5,296,100.00		100.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,324,000.00	1,324,000.00		100.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	13,240,300.00	13,240,300.00		100.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	22,000,000.00	21,265,599.63	734,400.37	96.66
210301	Гэрэл, цахилгаан	12,000,000.00	11,462,490.23	537,509.77	95.52
210302	Түлш, халаалт	10,000,000.00	9,803,109.40	196,890.60	98.03
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	49,300,000.00	48,692,600.00	607,400.00	98.77
210401	Бичиг хэрэг	5,400,000.00	5,400,000.00		100.00
210402	Тээвэр, шатахуун	12,800,000.00	12,800,000.00		100.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	7,000,000.00	6,393,000.00	607,000.00	91.33
210404	Ном, хэвлэл	300,000.00	299,600.00	400.00	99.87
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	22,300,000.00	22,300,000.00		100.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,500,000.00	1,500,000.00		100.00

Архангай аймгийн Ихтамир сумын ЗДТГ-ын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	91,736,000.00	77,684,600.00	14,051,400.00	84.68
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	20,400,000.00	20,400,000.00		100.00
210604	Урсгал засвар	71,336,000.00	57,284,600.00	14,051,400.00	80.30
2107	Томилолт, зочны зардал	15,000,000.00	14,670,500.00	329,500.00	97.80
210702	Дотоод албан томилолт	15,000,000.00	14,670,500.00	329,500.00	97.80
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	119,404,700.00	56,602,810.00	62,801,890.00	47.40
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	118,756,700.00	55,955,285.00	62,801,415.00	47.12
210803	Даатгалын үйлчилгээ	38,000.00	38,000.00		100.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	375,000.00	375,000.00		100.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	165,000.00	165,000.00		100.00
210807	Газрын төлбөр	70,000.00	69,525.00	475.00	99.32
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	135,994,200.00	135,412,150.00	582,050.00	99.57
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	134,194,200.00	133,872,250.00	321,950.00	99.76
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,800,000.00	1,539,900.00	260,100.00	85.55
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	100,907,800.00	99,648,709.00	1,259,091.00	98.75
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	100,907,800.00	99,648,709.00	1,259,091.00	98.75
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	35,405,800.00	35,405,800.00		100.00
213208	Хөдөө орон нутаг тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	50,502,000.00	49,255,578.00	1,246,422.00	97.53
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	15,000,000.00	14,987,331.00	12,669.00	99.92
1	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,278,862,200.00	1,198,017,744.90	80,844,455.10	93.68
132	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,278,742,200.00	1,197,912,744.90	80,829,455.10	93.68
132001	Орон нутгийн төсвөөс	1,278,742,200.00	1,197,912,744.90	80,829,455.10	93.68
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	120,000.00	105,000.00	15,000.00	87.50
002	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1.00	1.00		100.00
003	Төсвийн байгууллага	1.00	1.00		100.00
005	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	23.00	23.00		100.00
006	Удирдах ажилтан	3.00	3.00		100.00
007	Гүйцэтгэх ажилтан	16.00	16.00		100.00
008	Үйлчлэх ажилтан	4.00	4.00		100.00
024	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	23.00	23.00		100.00

025	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	11.00	11.00	100.00
033	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	4.00	4.00	100.00
035	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	8.00	8.00	100.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Д/Д	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	42,353,313.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	42,353,313.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	42,353,313.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	11,853,313.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	11,853,313.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	30,500,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	30,500,000.00
1	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	42,353,313.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	42,353,313.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	12,050,000.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	11,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	2,803,313.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	16,500,000.00

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар 43,540.0 мянган төгрөгийн 1 алдаа¹ илэрч, санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэлээ.

Залруулсан алдаа:

Тайлант онд гамшгаас хамгаалах зардал болон нэмэлт санхүүжилтээр бэлтгэсэн 43,540.0 мянган төгрөгийн хивэг, улаан буудайг бараа материалд үлдэгдлээр тусгаагүй байсныг аудитын явцад залруулж, нөөцийн бараанд бүртгүүлээ.

Энэ нь НББ-ын тухай хуулийн 5.1.4, 14.4.2, 15.1, 15.2 дахь заалтууд, санхүүгийн тайлангийн иж бүрэн байх батламж мэдэгдлийн хангахгүй байна.

Аудитаар залруулаагүй 34,060.6 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрч 4,925.6 мянган төгрөгийн зөрчилд 1 төлбөрийн акт, 3,060.0 мянган төгрөгийн зөрчилд 2 албан шаардлага, 26,075.1 мянган төгрөгийн зөрчилд 1 зөвлөмжийг хүргүүлээ.

Аудитаар залруулагдаагүй 3 зөрчилтэй асуудлын материаллаг алдаа зөрчил нь 7,985.6 мянган төгрөг бөгөөд гүйцэтгэлийн материаллаг байдлын дүн **14,387.2** мянган төгрөгөөс бага, шинж чанарын хувьд материаллаг бус байх тул **Өөрчлөлтгүй дүгнэлт** өглөө.

3.1 Албан шаардлага

3.1.1. Ихтамир сумын ЗДТГ-ын даргын 2024.03.05-ны өдрийн А/06 дугаар тушаалаар байгууллагын албан хаагчдын дунд зохион байгуулсан тэмцээнд 560.0 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.6-д “Сахилга баттай байх”, 15 дугаар зүйлийн 15.1.8-д “байгууллагын төсвөөр биеийн тамир, спортын уралдаан тэмцээн зохион байгуулах” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг арилгуулж, Төрийн хэмнэлтийн хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах албан шаардлагыг хүргүүлээ.

3.1.2. Ихтамир сумын Засаг даргын 2024.10.29-ны өдрийн А/142 дугаар захирамжаар Засаг даргын нэрэмжит “Сумын аварга шалгаруулах олон төрөлт” тэмцээнд 2,500.0 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.

Энэ нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.6-д “Сахилга баттай байх”, 15 дугаар зүйлийн 15.1.8-д “байгууллагын төсвөөр биеийн тамир, спортын уралдаан тэмцээн зохион байгуулах” гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг арилгуулж, Төрийн хэмнэлтийн хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах албан шаардлагыг хүргүүлээ.

3.2 Төлбөрийн акт

3.2.1 Ихтамир сумын Засаг даргын 2024.07.01-ны өдрийн Б/06 дугаар захирамжаар сумын сумын ЗДТГ-ын дарга Д.Нямжаргалд 9,822.0 мянга, Ихтамир сумын ЗДТГ-ын даргын 2024.04.01-ны өдрийн Б/08 дугаар тушаалаар Байгаль орчны асуудал хариуцсан мэргэжилтэн Б.Цогтбаатарт 6,137.3 мянга, 2024.04.05-ны өдрийн Б/09 тушаалаар Санхүүгийн албаны дарга М.Одонтуяад 7,326.7 мянга, нийгмийн бодлогын мэргэжилтэн Д.Содтуяад 6,137.3 мянга, 2024.08.26-ны өдрийн Б/25 дугаар тушаалаар байгаль хамгаалагч П.Энхбаярт 6,820.0 мянга, 2024.09.02-ны өдрийн Б/28 дугаар тушаалаар малын

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

үржил хариуцсан мэргэжилтэн Г.Мөнхбатад 6,875.0 нийт 49,255.6 мянган төгрөгийн тогтвор суурьшилтай ажилласны 6 сарын үндсэн цалинтай тэнцэх хэмжээний урамшууллыг тооцож олгохдоо хувь хүний орлогын албан татварт 4,925.5 мянган төгрөгийг суутгаагүй байна.

Энэ нь Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.3-т "Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхлэлтийн орлого", 7 дугаар зүйлийн 7.1-д "Албан татвар төлөгчийн цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхлэлтийн орлогод дараах орлогыг хамруулна, 7.1.1-д "Ажил олгогчтой байгуулсан хөдөлмөрийн гэрээнд заасны дагуу авч байгаа үндсэн цалин, нэмэгдэл хөлс, нэмэгдэл, шагнал, урамшуулал, амралтын олговор, тэтгэвэр, тэтгэмж, тэдгээртэй адилтгах бусад орлого" , 21 дүгээр зүйлийн 21.1-д "Энэ хуулийн 14, 18 дугаар зүйлд заасны дагуу тухайн жилийн орлогыг тодорхойлоход 0-120 000 000 хүртэлх төгрөгийн албан татвар ногдуулах орлого олсон тохиолдолд 10 хувиар ... албан татвар ногдуулна" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Аймгийн төсвийн орлогын 1001000955 данс руу 4,925.5 мянган төгрөгийг суутган төвлөрүүлэхээр төлбөрийн акт тогтоов.

3.3 Зөвлөмж

3.3.1. Аймгийн ОНХС-ийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтаар худалдан авч шилжүүлсэн байгаль хамгаалагч, багийн Засаг дарга нарт олгосон 9ш мотоцикл 26,075.1 мянган төгрөгийн хөрөнгөд авто тээврийн хэрэгслийн дугаар аваагүй, эд хөрөнгийн бүрэн хариуцлагын гэрээ байгуулаагүй байна.

Энэ нь Сангийн Сайдын 2000 оны 04 дүгээр сарын 28-ны өдрийн 69 дүгээр тушаалаар баталсан "Эд хариуцагчийн эрх үүргийн дүрэм"-ийн 4-т "ажил олгогч нь эд хариуцагчтай эд хөрөнгийн бүрэн хариуцлагын гэрээ байгуулж, эрх үүрэг хариуцлагыг энэ дүрмийн дагуу тодорхой зааж өгнө" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Эд хариуцагч нартай эд хөрөнгийн бүрэн хариуцлагын гэрээг байгуулах, авто тээврийн хэрэгсэлд дугаар авч бүртгэлжүүлэх арга хэмжээг авч ажиллах зөвлөмжийг хүргүүлсэн.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5-д "Шалгагдагч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг аудитын тайланг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын байгууллагад ирүүлнэ" гэсэн заалтын дагуу зөвлөмжийн мөрөөр хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг 2025 оны 03 дугаарын 20-ны дотор ирүүлнэ үү.

Зөвлөмжийн биелэлтийг тооцож, нотлох баримтыг хангуулан 2025 оны 06 дугаар сарын 20-ны дотор Архангай аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
43,540.0 мянган төгрөгийн хивэг, улаан буудайг бараа материалд үлдэгдлээр тусгаагүй	1	43,540.0	1	43,540.0			1	43,540.0				
Дүн	1	43,540.0	1	43,540.0			1	43,540.0				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
байгаль хамгаалагч, багийн Засаг даргад олгосон 26,075.1 мянган төгрөгийн 9 ш мотоциклд авто тээврийн хэрэгслийн дугаар аваагүй, эзэмшигчтэй хариуцлагын гэрээ гэрээ байгуулаагүй	1	26,075.1					1	26,075.1				
Албан хаагчдын дунд зохион байгуулсан тэмцээнд зориулж нэг удаагийн тэтгэмж урамшууллын зардлаас 560.0 мянган төгрөгийг зарцуулсан	1	560.0			1	560.0						
Тогтвор суурьшилтай ажилласны 49,255.6 мянган төгрөгийн тэтгэмжээс хувь хүний орлогын албан татварт 4,925.5 мянган төгрөгийг суутгаагүй	1	4,925.5	1	4,925.5								
"Сумын аварга шалгаруулах олон төрөлт" тэмцээнийг зохион байгуулж төсвийн хөрөнгөөр 2,500.0 мянган төгрөгийн шагнал олгосон.	1	2,500.0			1	2,500.0						
Дүн	4	34,060.6	1	4,925.5	2	3,060.0	1	26,075.1				

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Байгууллагын нэр	Нийт зөрчил	Үүнээс
------------------	-------------	--------

			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								